

Renata Ciesielska-Kruczek
Biblioteka Filologii Angielskiej
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

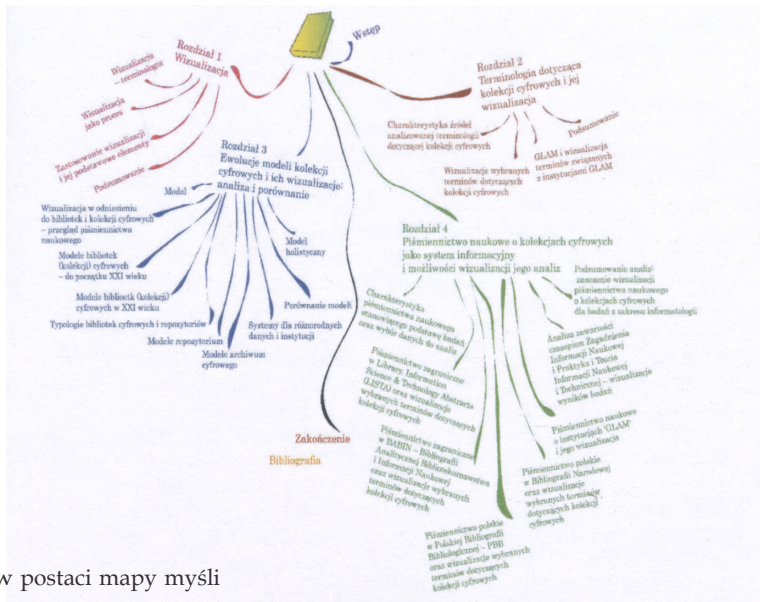
Wizualizacja niezbędnym elementem informacji i analizy danych

Janiak Małgorzata, *Kolekcje cyfrowe: wizualizacje konstruktów*, Warszawa, 2019.

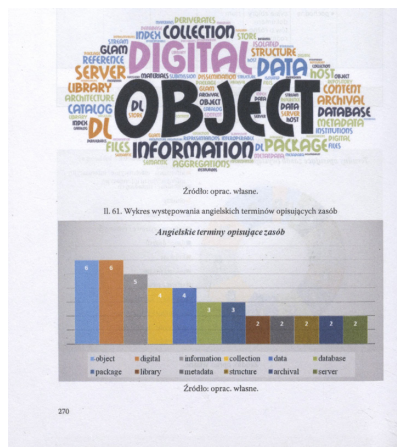
Książka Małgorzaty Janiak *Kolekcje cyfrowe: wizualizacje konstruktów* wpisuje się w nurt badań dotyczących zasobów cyfrowych, oprogramowania i analizy piśmiennictwa. Prezentuje zagadnienia związane z repozytoriami, bibliotekami cyfrowymi i wirtualnymi, a także analizę terminologii, modeli oraz tematów i szczegółowych zagadnień podejmowanych w piśmiennictwie dotyczącym kolekcji cyfrowych. Publikację wydaną w 2019 r. przez Wydawnictwo SBP w serii: Nauka – Dydaktyka – Praktyka, według dr hab. Hanny Batorowskiej wyróżnia „innovacyjne podejście do procesu analizy piśmiennictwa w wybranej domenie”. Struktura publikacji ma charakter problemowy, wyodrębniono w niej dwa podstawowe tematy: terminologię oraz modele szeroko rozumianych kolekcji cyfrowych. Dla lepszego zobrazowania następstwa tematów autorka przygotowała dla czytelników mapę myśli, która ilustruje poszczególne zagadnienia zawarte w publikacji.

Małgorzata Janiak swoją pracą zachęca badaczy (polscy badacze z kręgu bibliologii i informatologii najczęściej wykorzystują najprostszy element wizualizacji, czyli tabelę) do prezentowania wyników badawczych w bardziej atrakcyjnej formie. Jest przekonana, że infografika, mapy semantyczne i interaktywne elementy będą integralną składową treści i przedstawianych analiz.

We współczesnym świecie, w którym wizualizacja odgrywa niezmiernie istotną rolę w każdej dziedzinie nauki, przeanalizowane tematy zainteresują badaczy wielu dyscyplin naukowych, informatologów oraz praktyków stosujących w swojej pracy techniki wizualizacyjne. Książka udowadnia w oparciu o analizę kolekcji cyfrowych, że infografika staje się coraz częściej stosowaną techniką i metodą badawczą. Kolekcje cyfrowe rozumiane są tutaj szerzej niż przyjęte jest to w bibliografii i informatologii, gdzie są utożsamiane z wy-

Spis treści w postaci mapy myśli

Chmura tagów oraz Wykres występowania angielskich terminów opisujących zasoby

dzielonymi zbiorami większych zasobów, elementami połączonymi relacjami głównie podobieństwa, treści lub formy.

W rozdziale pierwszym omówiono zagadnienia związane z terminologią wizualizacji oraz praktyczną stroną graficznej prezentacji danych, informacji i wiedzy. Przedstawiono tematy odnoszące się do wizualizacji jako procesu oraz jego części składowych. Co warto podkreślić, prezentowane techniki znajdują zastosowanie w samej publikacji, stanowiąc ilustrację dla omawianych wyników i danych statystycznych. Autorka sięga po wykresy, grafy, mapy, chmury tagów oraz mapy myśli, dzięki czemu czytelnik może się przekonać osobiście, że świat nauki lepiej przedstawia informację, analizowane dane, wyniki badań i pomysły wyznaczające nowe obszary badawcze za pomocą obrazów i grafiki.

Kolejny rozdział (2. *Terminologia dotycząca kolekcji cyfrowych i jej wizualizacja*) przedstawia analizę i wizualizację pojęć: biblioteka cyfrowa, biblioteka wirtualna, kolekcja cyfrowa, zasób cyfrowy, repozytorium, archiwum cyfrowe, instytucje GLAM. W celu porównania oraz przeanalizowania zakresów znaczeniowych terminów wybrano specjalistyczne słowniki, a także dokonano przeglądu piśmiennictwa naukowego z zakresu bibliologii i informatologii. Słownictwo odnoszące się do znaczeń wybranych pojęć zostało zaprezentowane w postaci chmur tagów. Zastosowana infografika pozwoliła w pełni wyeksponować analizowane pola semantyczne.

W rozdziale trzecim *Ewolucja modeli kolekcji cyfrowych i ich wizualizacje: analiza i porównanie*, omówione i skonfrontowane ze sobą zostały modele kolekcji cyfrowych oraz ich wizualizacje. Systemy informacyjne przedstawione w układzie chronologicznym prezentują ich rozwój, tłumaczą zachodzące zmiany. Autorka ukazuje, w jaki sposób grafika pomaga zrozumieć analizowane dane i skupia uwagę odbiorcy na istotnych kwestiach. Poprzez obraz zapamiętuje on najważniejsze elementy opisywanego systemu, wspólnistniejącą z nim treść.

W rozdziale czwartym, *Modele bibliotek (kolekcji) cyfrowych w XXI wieku*, autorka zaprezentowała jak za pomocą technik wizualizacyjnych można przedstawić piśmiennictwo naukowe. Wykazała jakie tematy podejmowane są przez badaczy z obszaru bibliografii i informatologii, jakie relacje występują między słowami, elementami tekstów, hasłami kluczowymi i chmurami tagów omawianych zagadnień. Wyniki badań tematycznych piśmiennictwa pokazują np., że „biblioteka cyfrowa” jest kojarzona zarówno z biblioteką tradycyjną, jak i systemem informacyjnym, a „kolekcje cyfrowe” oraz „repozytoria” interpretowane są najczęściej jako elementy bibliotek cyfrowych, dlatego dla uściślenia treści badacze powinni stosować elementy wizualne, które dodatkowo wzmacniają przekaz. Oczywiście stworzenie graficznej analizy danych uzupełniającej tekst, stanowi wyzwanie także dla jego twórcy. Opracowanie wizualne prezentowanych danych wymusza na badaczu ich szczegółową analizę, pogrupowanie treści i stworzenie prawidłowego modelu. Wysiłek jednak się opłaca, gdyż – jak podkreśla Małgorzata Janiak – proces tworzenia elementów wizualnych wzmacnia poznanie rzeczywistości jednocześnie ujawniając nową wiedzę.

Podsumowując, należy podkreślić znaczenie elementów wizualnych będących uzupełnieniem, objaśnieniem badań i dociekań naukowych, pełniących funkcję informacyjną, edukacyjną. Jak istotne jest połączenie tekstu i ilustracji dowodzi analiza statystyczna, w wyniku której stwierdzono, że odbiorcy czytający tekst uzupełniony ilustracjami przeszło trzy razy lepiej rozumieją dokument niż ci, którzy mają do czynienia z samym opisem. Gorąco polecam publikację *Kolekcje cyfrowe: wizualizacje konstruktów*, która wpisuje się w temat przewodni 21. numeru „Biblioteki i Edukacji”.

Informacja o autorze: **Renata Ciesielska-Kruczek** – starszy bibliotekarz dyplomowany, kierownik Biblioteki Filologii Angielskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.